

EGYETEMI TANKÖNYV

RÉSZLETES SEBÉSZET

ÍRTA:

HEDRI ENDRE DR. SEBESTÉNY GYULA DR.

BABITS ANTAL DR. SÁNTHA KÁLMÁN DR.

SZERKESZTETTE:

HEDRI ENDRE DR.

TANKÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

1951

TARTALOMJEGYZÉK

A FEJ SEBÉSZETE

Írta: SEBESTÉNY GYULA dr., egyetemi tanár

I. A fej lágyrészeinek sérülései és megbetegedései	1
<i>Sérülések</i>	1
<i>A fej lágyrészeinek gyulladással elváltozásai</i>	2
<i>A fej lágyrészeinek daganatai</i>	3
II. A koponya csontos részeinek megbetegedései	3
<i>Világrahozott deformitások</i>	3
<i>Sérülések</i>	4
<i>A koponyalövések sebészi kezelése</i>	5
<i>A koponyacsontok törései</i>	7
<i>A koponyaboltozat és koponyaalap törései</i>	8
<i>A koponyacsontok gyulladással megbetegedései</i>	11
<i>A koponyacsontok daganatai</i>	12
III. Az arc sebészete	13
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	13
<i>Az arc sérülései</i>	15
<i>Az arc gyulladásai</i>	15
<i>Az arc daganatai</i>	16
IV. A nyálmirigyek megbetegedései (parotis, submandibularis, sublingualis)	18
<i>Sérülések</i>	18
<i>Gyulladások</i>	19
<i>Sialolithiasis</i>	19
<i>A nyálmirigyek daganatai</i>	20
V. Az állkapocs megbetegedései	20
VI. Orr és melléküregeinek sebészete	23
VII. A szájüreg, nyelv és garat sebészete	25

A NYAK SEBÉSZETE

Írta: SEBESTÉNY GYULA dr., egyetemi tanár

VIII. Világrahozott rendellenességek, sérülések, gyulladások és daganatok	28
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	28
<i>Sérülések</i>	29
<i>Fertőzések</i>	29
<i>Daganatok</i>	31
IX. Gége és légcső sebészi megbetegedései	32
<i>A gégén és légcsövön végezhető legfontosabb műtétek</i>	32
X. A glandula thyreoidea sebészete	33
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	33
<i>A struma</i>	33
<i>Gyulladások (thyreoiditis, strumitis)</i>	35
<i>Daganatok</i>	36
<i>Hyperthyreosis, morbus Basedow</i>	37
<i>Hypo — és athyreosis</i>	38
XI. Glandula parathyreoidea	39
XII. Thymus	40

A MELLKAS ÉS SZERVEINEK SEBÉSZETE

Írta: SEBESTÉNY GYULA dr., egyetemi tanár

XIII. A mellkas sérülései és sebészi megbetegedései	42
<i>Általános rész</i>	42
<i>A mellkas világrahozott és szerzett deformitásai</i>	45
<i>Sérülések</i>	45
A mellkas nem áthatoló sérülései	49
A mellkas áthatoló sérülései	49
<i>Gyulladások</i>	51
<i>Daganatok</i>	51
XIV. Az emlő sebészete	52
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	52
<i>Gyulladások</i>	52
<i>Daganatok</i>	52
XV. A tüdő sebészi megbetegedései	54
<i>Világrahozott rendellenességek. Segmentatiók</i>	54
<i>A tüdőgümőkór sebészi kezelése</i>	55
<i>Gyulladásos megbetegedések</i>	64
<i>Tüdőgennyesedések kezelésének irányelvei</i>	66
<i>Bronchiektasia, hörgtágulat</i>	67
<i>A tüdő daganatai</i>	70
<i>A tüdő parazitás és gombás megbetegedései</i>	74
XVI. A mellhártya megbetegedései	75
<i>Gyulladások</i>	75
<i>Az empyema thoracis sebészi kezelése</i>	77
<i>Gümös empyemák kezelése</i>	79
<i>A mellhártya daganatai</i>	80
XVII. Az oesophagus sebészete	80
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	81
<i>Sérülések és idegentestek</i>	81
<i>Gyulladásai, szűkületei és tágulatai</i>	83
<i>Stenosis oesophagi</i>	83
<i>Az oesophagus diverticulumai</i>	85
<i>Az oesophagus daganatai</i>	86
XVIII. A mediastinum sebészete	88
<i>Sérülések</i>	89
<i>Gyulladások</i>	89
<i>Daganatok</i>	90
XIX. A ductus thoracicus sebészete	91
XX. A szív sebészete	92
<i>Sérülések</i>	92
<i>Gyulladások</i>	93
<i>Különleges beavatkozások a szíven és a nagy erekben</i>	94
<i>Az essentiális hypertonia sebészi kezelése</i>	97
<i>Szívmassage és intracardialis injectio</i>	97

A GERINC SEBÉSZETE

Írta: SEBESTÉNY GYULA dr., egyetemi tanár

XXI. Világrahozott rendellenességek, deformitások, sérülések, gyulladások és daganatok	99
<i>A gerinc veleszületett variációi</i>	101
<i>A scoliosis</i>	101
<i>Egyéb gerincferdülések</i>	104
<i>Sérülések</i>	105
<i>Gyulladások</i>	107

Spondylitis tuberculosa	107
Spondylarthrosis deformans	110
Spondylarthrosis ankylopoetica	110
<i>Daganatok</i>	110

A HAS SEBÉSZETE

Írta: HEDRI ENDRE dr., egyetemi tanár

XXII. A hasfal sebészete	111
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	111
<i>Sérülések</i>	111
<i>A hasfal gyulladásai</i>	112
<i>A hasfal daganatai</i>	112
XXIII. A hashártya sérülései és megbetegedései	112
<i>Sérülések</i>	112
<i>Gyulladások</i>	114
Heveny hashártyagyulladás	114
Altalános hashártyagyulladás	114
Elhatárolt hashártyagyulladás	116
Rekesz alatti tályog	116
Douglas tályog	116
Idült hashártyagyulladás	117
<i>Daganatok</i>	117
XXIV. A sérvek	118
<i>A szabad visszahelyezhető sérv</i>	119
A szabad visszahelyezhető sérv tünettana	119
A szabad visszahelyezhető sérv kezelése	120
<i>A kizárt sérv</i>	121
A kizáródás tünetei	122
A kizárt sérv kezelése	122
<i>A lágyéksérv</i>	126
<i>A combsérv</i>	130
<i>A köldöksérv</i>	131
<i>Az epigastriális sérv</i>	133
<i>A hasfali sérv</i>	133
<i>A rekeszsérv</i>	134
XXV. A gyomor és duodenum sebészete	134
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	134
<i>Sérülések</i>	135
<i>Idegen testek</i>	137
<i>Gyulladások</i>	138
<i>A heveny gyomorbénulás</i>	139
<i>A pylorus-spasmus</i>	140
<i>A tabeses gyomorkrizis és a gyomorvolvulus</i>	140
<i>A gyomor- és duodenum-jékély</i>	141
<i>Gyomordaganatok</i>	149
Jóindulatú daganatok	149
Gyomorrák	152
XXVI. A vékonybél megbetegedései	153
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	155
<i>Gyulladások</i>	155
<i>Daganatok</i>	156
XXVII. A féregnyulvány megbetegedései	157
<i>Appendicitis acuta</i>	157
Abscessus periappendicularis	158
<i>Appendicitis chronica</i>	162

XXVIII. A vastagbél megbetegedései	164
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	164
<i>Gyulladások</i>	165
<i>Daganatok</i>	166
Carcinoma	166
XXIX. A végbél megbetegedései	170
<i>A végbél élettani feladata</i>	170
<i>A végbél vizsgálata</i>	170
<i>Sérülések</i>	171
<i>Gyulladások</i>	171
<i>Issura ani</i>	172
<i>Végbélsipoly, fistula ani</i>	172
<i>Aranyeres csomók (nodi haemorrhoidales)</i>	173
<i>Végbél-előesés</i>	174
<i>A végbél daganatai</i>	175
<i>A végbélrák</i>	176
XXX. Bélelzáródás	177
<i>Mechanikus ileus</i>	177
Obturatorius ileus	179
Strangulatorius ileus	180
Invaginatio (intussusceptio)	181
<i>Dinamikus ileus</i>	181
Paralytikus ileus	181
Spastikus ileus	182
<i>A bélelzáródás diagnózisa</i>	182
<i>A bélelzáródás kezelése</i>	183
XXXI. A máj- és eperendszer sebészete	187
<i>A máj sebészete</i>	187
Helyzet- és alakváltozások	188
A máj sérülései	188
Diffúz megbetegedések	189
Gócos májmegbetegedések	189
A máj daganatai	190
Máj-echinococcus	190
<i>Az eperendszer sebészete</i>	191
Gyulladások	191
Dyskinesis	192
Az epekőbetegség	192
Az eperendszer daganatai	197
XXXII. A lép sebészete	198
<i>Sérülések</i>	198
<i>Léptályog</i>	199
<i>Daganatok</i>	200
Lép-echinococcus	200
Fertőzőesés lép daganatok	200
Neoplastikus lép daganatok	201
A lép rendszer daganatai	201
XXXIII. A hasnyálmirigy sebészete	202
<i>A hasnyálmirigy sérülései</i>	203
<i>A hasnyálmirigy heveny elhalása</i>	203
<i>A hasnyálmirigy cystái</i>	204
<i>A hasnyálmirigy daganatai</i>	205

A MEDENCE SEBÉSZETE

Írta: HEDRI ENDRE dr., egyetemi tanár

XXXIV. Világrahozott rendellenességek, sérülések és megbetegedések ..	207
<i>Világrahozott rendellenességek</i>	207
<i>A medence sérülései</i>	207
<i>Gyulladások</i>	212
<i>Daganatok</i>	215

A VÉGTAGOK SEBÉSZETE

Írta: HEDRI ENDRE dr., egyetemi tanár

XXXV. Világrahozott rendellenességek	215
<i>A vállöv világrahozott rendellenességei</i>	215
<i>A felső végtag világrahozott rendellenességei</i>	216
<i>Az alsó végtag világrahozott rendellenességei</i>	218
Világrahozott csipőficam	219
XXXVI. A végtagok lágyrészeinek sérülései és megbetegedései	221
<i>A lágyrészek sérülései</i>	221
<i>A kéz sérülései</i>	225
Nyílt sérülések	225
Fedett sérülések	228
<i>A lágyrészek gyulladásai</i>	229
Bőr gyulladásai	229
Orbánc (erysipelas)	229
Erysipeloid	229
Lymphangitis	229
Lymphadenitis	229
Myositis	230
Bursitis	231
Hidradenitis	231
Tendovaginitis	232
Ganglion	233
<i>A kéz és ujjak heveny gyulladásai</i>	234
Panaritium	234
A paronychia	235
A panaritium kezelése	239
Phlegmone manus	240
<i>A kéz idült gyulladásai</i>	241
<i>A lábszár gyulladásai</i>	241
Lábszárfekély	241
<i>A láb gyulladásai</i>	242
<i>A végtagok lágyrészeinek daganatai</i>	243
XXXVII. A végtagok ereinek sérülései és megbetegedései	245
<i>Sérülések</i>	245
Nyílt sérülések	245
Fedett sérülések	245
<i>Aneurysmák</i>	246
<i>Az erek megbetegedései</i>	251
Artériosclerosis	251
Enderteriitis obliterans	251
Visszértágulás	253
Phlebothrombosis, thrombophlebitis	256
XXXVIII. A végtagok csontjainak sérülései	257
<i>A csonttörésekről általában</i>	257
<i>A felső végtag csonttörései</i>	263
A lapocka törése	263
A kulcsont törése	265
A felkarcsont törése	267
<i>Az alkarcsontok: az orsócsont, a síngcsont és a két csont együttes törése</i>	277
Az orsócsont és síngcsont könyökizületi végének törése	277
Az alkarcsontok testének törései	278
A radius klasszikus törése	283
<i>A kéztőcsontok törései</i>	283
<i>A kézközépcsontok törései</i>	284
<i>Az ujjperccsontok törései</i>	286

<i>Az alsó végtag törései</i>	287
A combcsont törése	287
A combnyaktörés	287
A combcsont testének törése	291
A combcsont distalis ízületi végének törései	295
A térdkalács törése	296
A lábszárcsontok törése	296
Az ugrócsont törése	303
A sarokcsont törése	303
A lábközépcsontok törése	304
Ujjpercek törése	305
XXXIX. A végtagok ficamai	305
<i>A ficamokról általában</i>	305
A vállizület ficama	308
A kulcsocsont ficama	312
A könyökizület ficama	312
A kéztő ficama	313
Az ujjak ficama	314
A csípőizület ficama	315
A csípőizület traumás ficama	315
A térdkalács ficama	319
A térdficam	319
Bokaficam	319
A sarokcsont ficama	322
A Chopart izület ficama	322
A Lisfranc izület ficama	322
Ujjficamok	323
XL. A végtagok izületeinek sérülései és megbetegedései	323
<i>Az izületek sérülései</i>	323
Zúzódás	324
Rándulás	325
A meniscusok sérülései	325
Oldalszalag zúzódások és szakadások	325
Keresztszalag-szakadás	326
Izegerek	326
<i>Az izületek gyulladásai</i>	326
A heveny ízületi gyulladások	326
A gümős ízületi gyulladás	328
A gonorrhoeás ízületi gyulladás	332
Az izületek idült, nem specifikus gyulladásai	333
XLI. A végtagok izületeinek mozgászavarai és a végtagok deformitásai 335	
<i>A vállizület mozgászavarai</i>	335
Contractura és ankylosis	335
<i>A könyökizület mozgászavarai</i>	336
<i>A kéztő mozgászavarai és eltorzulása</i>	336
A Madelung-féle deformitás	337
<i>Az ujjak zsugorodása és merevsége</i>	337
Dupuytren contractura	337
<i>A csípőizület mozgászavarai</i>	338
Coxa vara	338
Coxa valga	339
Coxa saltans	339
<i>A térd elferdülései</i>	339
Gacsos térd	339
Karika térd	340
Hátrahajtott térd	340

<i>A láb deformitásai</i>	341
Dongaláb	341
Lóláb	341
Sarokláb	343
Lúdtalp	343
Hallux valgus	344
Kalapácsujj	345
Ivelt láb	345
XLII. A végtagok csontjainak megbetegedései	346
<i>Gyulladásos megbetegedések</i>	346
Csontvelőgyulladás (osteomyelitis)	346
<i>A végtagcsontok tuberkulózisa</i>	353
<i>A végtagcsontok syphilise</i>	356
<i>Steril csontnekrózisok</i>	357
Osteochondritis juvenilis coxae (Perthes)	357
<i>A végtagcsontok egyéb nem gyulladásos megbetegedései</i>	359
Ostitis fibrosa cystica localisata	360
Ostitis fibrosa cystica generalisata	361
<i>A végtagcsontok daganatos megbetegedései</i>	363
Osteoma	363
Chondroma	364
Óriássejtes (Barna) daganat	364
Chondrosarcoma	365
Osteosarcoma	365
Attételeket képező daganatok	366
XLIII. A végtagok elhalásai (nekrózisai)	366
<i>Az elhalás fogalma</i>	366
<i>Elhalás mechanikus trauma következményeként</i>	367
„nyomás, lefűzés folytán és daganat miatt	368
„hőhatásra, vegyi és sugárhatásra	368
„arteriás thrombosis és embolia következtében	369
„idült érbetegség miatt	370
„anyagcserebetegség folytán	372
<i>Neuropathiás elhalások</i>	372
<i>Elhalás sebészi fertőzésekkel kapcsolatban</i>	373
XLIV. A végtagok csonkolása (amputatio)	374
<i>A felkar csonkolása</i>	377
<i>Az alkar csonkolása</i>	378
<i>A comb csonkolása</i>	379
<i>A lábszár csonkolása</i>	380
<i>Küzesítés (exarticulatio)</i>	380
Pirogov-féle amputatio	381

UROLOGIAI SEBÉSZET

*Irtá: BABITS ANTAL dr., egyetemi tanár,
a Magyar Tudományos Akadémia tagja*

XLV. ÁLTALÁNOS UROLÓGIA	383
<i>Kórelőzmény</i>	383
A húgyivarszervek megbetegedéseire jellemző fájdalmak	384
A beteg megvizsgálása	385
A vizelet megvizsgálása	387
A vizeletkiürítés zavarai	388
<i>A vizelet mennyiségének megváltozásai</i>	391
Polyuria	391
Olyguria	391
Anuria	391
<i>A húgyivarszervi megbetegedések tüneteinek értékelése</i>	393
1. Gennyvizelés (pyuria)	393
2. Bacilluria	393

3. Phosphaturia	395
4. Oxaluria	395
5. Uraturia	395
6. Lipuria, chyluria	395
7. Spermaturia	396
8. Haematuria	396
9. Haemoglobinuria	398
10. Pneumaturia	398
<i>A legfontosabb vizsgálóeszközök és azok használata</i>	398
1. Katheterek, szondák	399
2. Optikai eszközök	402
3. Uréter-cystoskop	403
<i>A vizeletelválasztás mechanizmusa</i>	404
<i>A vesék működésének vizsgálatai</i>	408
<i>A húgyutak röntgenvizsgálata</i>	409
<i>Cystometria</i>	411
<i>Húgyláz</i>	411
<i>Uraemia</i>	412

XLVI. A veseállomány, vesemedence és uréterek megbetegedései .. 414

1. <i>Világrahozott rendellenességek</i>	414
a) A vesék számbeli rendellenességei	415
b) A vesék nagyságbeli rendellenességei	416
c) A vesék alakú rendellenességei	416
d) A vesék helyzeti és alakú kombinált rendellenességei	416
e) A vesemedence és uréter rendellenességei	417
f) A vesék véredényeinek fejlődési rendellenességei	419
2. <i>Polycystás vese (ren polycysticus)</i>	419
3. <i>A vesecysták</i>	420
4. <i>Vándorvese (ren migrans, ptosis renis)</i>	420
5. <i>Vesésérülések (trauma renum)</i>	421
6. <i>Vesemedencetágulás (pyelectasia) és zsákvese (hydronephrosis)</i>	422
7. <i>Vesék gennyes gyulladásai (inflammationes purul. renum)</i>	424
a) Vesemedencegyulladás (pyelitis)	426
b) Vesemedence és vese együttes heveny gyulladása (pyelonephritis acuta)	426
c) Vesemedence és veseállomány idült gyulladása (pyelonephritis chronica)	426
d) Veseállomány-gennyedés (pyonephrosis)	426
e) Csecsemők vesemedence-gyulladás	427
f) Terhességi vesemedence-gyulladás (pyelitis gravidarum)	427
g) A pyelitis, pyelonephritis és pyonephrosis gyógykezelése	428
h) Nephritis interstitialis purulenta acuta	428
i) Vesecarbunculus (carbunculus renis)	428
8. <i>Vesekörüli gyulladások</i>	429
a) perinephritis	429
b) epinephritis	429
c) paranephritis purulenta	429
9. <i>A belgyógyászati (kétoldalt) nephritisek sebészi kezelése</i>	430
10. <i>A vesék specifikus betegségei</i>	431
a) Vese syphilis	431
b) Vese aktinomykosis	431
c) Vese echinococcus	431
d) Vesegümőkór (tuberculosis renis)	431
11. <i>Vese- és uréterkő (calculus renis et ureteris)</i>	433
12. <i>Vese-, vesemedence- és uréterdaganatok</i>	437
13. <i>A mellékvese sebészi megbetegedései</i>	438
14. <i>Az uréterek önálló megbetegedései</i>	439

XLVII. A húgyhólyag megbetegedései .. 440

1. <i>Világrahozott rendellenességek</i>	440
2. <i>Hólyagdiverticulum (diverticulum vesicae)</i>	441

3. A hólyag sérülései	441
4. Hólyagsipolyok	442
5. Hólyaghurut (cystitis)	442
6. Hólyagkörüli gyulladás (Pericystitis)	445
7. Hólyagdaganatok	445
8. Hólyagkő	446
9. Idegentestek a hólyagban	447
10. Ejjeli ágybavizelés (Enuresis nocturna)	448
11. Idegeredetű hólyagzavarok	448
XLVIII. A prostata megbetegedései	449
1. A prostata világrahozott rendellenességei	449
2. Sérülések	449
3. Heveny prostatagyulladás (prostatitis acuta)	449
4. Idült prostatagyulladás (prostatitis chronica)	450
5. Prostatatályog (abscessus prostatae)	451
6. Prostatagümökör (tuberculosis prostatae)	452
7. Prostatakő (calculus prostatae)	452
8. Prostatatúltengés (Hypertrophia prostatae)	452
9. Prostatarák (carcinoma prostatae)	456
XLIX. Az ondóhólyag megbetegedései	457
1. Ondóhólyag-gyulladás (spermatocystitis)	457
2. Ondóhólyag gümökör (tuberculosis vesiculae seminalis)	457
L. A húgycső megbetegedései	458
1. Világrahozott rendellenességek	458
a) Kongenitális szűkületek	458
b) Húgycsődiverticulum	458
c) Epispadiasis	458
d) Hypospadiasis	459
e) A húgycső kettözöttsége	459
2. Húgycső sérülések	459
3. Kővek és idegentestek a húgycsőben	459
4. Húgycsődaganatok	460
5. Húgycsőgyulladások	461
a) Gonorrhoea (húgycsőkanko)	461
b) Nem gonorrhoeás húgycsőhurut	461
c) Húgycsőtuberculosis	462
d) Húgycsősyphilis	462
6. Húgycsőkörüli gyulladások (periurethritis, periurethralis phlegmone)	462
7. Húgycsősipoly	463
8. Szerzett húgycső-szűkületek	463
LI. A penis megbetegedései	464
1. Világrahozott rendellenességek	464
2. Fitymaszűkületek (Phimos.)	464
3. Peniscysta	465
4. Angioma	465
5. Paraphimosis	465
6. A penis sérülései	465
7. A penis strangulatioja	466
8. Penisjcam (dislocatio penis)	466
9. A penis lobos megbetegedései	466
a) Balanoposthitis	466
b) Lymphangitis	466
c) Herpes progenitalis	467
d) Cavernitis	467
e) Induratio penis plastica	467
f) Elephantiasis penis	467
10. Priapismus	467
11. Gangraena penis	468

12. <i>Tuberculosis és syphilis a penisen</i>	468
13. <i>A penis daganatai</i>	468
LII. A herezacskó megbetegedései	469
1. <i>Világrahozott rendellenességek</i>	469
2. <i>Sérülések</i>	469
3. <i>Elhalás</i>	469
4. <i>Elephantiasis scroti</i>	469
5. <i>Lymphangioma scroti</i>	469
6. <i>Cysta scroti</i>	469
LIII. A here és mellékhere megbetegedései	470
1. <i>Világrahozott rendellenességek</i>	470
a) <i>Retentio testis</i>	470
2. <i>Heresérülések</i>	470
3. <i>Herecsavarodás (torsio testis)</i>	471
4. <i>Heregyulladás (orchitis)</i>	471
a) <i>Heveny heregyulladás</i>	471
b) <i>Heregümökór (tuberculosis testis)</i>	472
c) <i>Heresyphilis (lues testis)</i>	472
5. <i>Heredaganatok</i>	472
6. <i>A mellékhere és ondózsínór megbetegedései</i>	472
a) <i>Heveny mellékherelob</i>	472
b) <i>Mellékhere-gümökór</i>	473
c) <i>A mellékhere és ondózsínór daganatai</i>	474
7. <i>Hydrokele</i>	474
8. <i>Haematokele</i>	475
9. <i>Varicokele</i>	475
LIV. A nemj működés zavarai	475
1. <i>Impotentia</i>	475
2. <i>Sterilitás</i>	476

IDEGSEBÉSZET

Írta: SÁNTHA KÁLMÁN dr., v. egy. ny. r. tanár

LIV. Fontosabb anatómiai, élettani és kórélettani adatok a koponyaüri sebészetben	477
<i>A fej lágyrészei</i>	477
<i>Az agykoponya</i>	477
<i>A kemény agyburok</i>	478
<i>A lágy burok</i>	478
<i>A koponyaüri vérkeringés és liquorkeringés</i>	479
<i>A koponyaüreg hydrodinamikája és haemodinamikája</i>	482
LVI. A sebészi jelentőségű koponyaüri bántalmak általános diagnosztikája 483	
<i>A fej külső vizsgálata</i>	483
<i>Rhinológiai és otológiai vizsgálat</i>	483
<i>Röntgenvizsgálat</i>	484
<i>Encephalographia és ventriculographia</i>	484
<i>Arteriographia</i>	485
<i>Próbafürés, biopsia, punctio. Agyhenger-kiszívás</i>	486
<i>Liquorkeringési vizsgálatok</i>	487
<i>Humoralpathológiai vizsgálatok</i>	488
<i>Elektroencephalographia</i>	488
<i>Szemfenékvizsgálat</i>	488
LVII. Általános technikai alapelvek a koponyaüri sebészetben	488
<i>Előkészítés</i>	488
<i>Érzéstelenítés</i>	489
<i>Fektetés</i>	489
<i>Behatolási módok</i>	490
<i>További manipulációk</i>	491

<i>Műteti nehézségek és szövődmények</i>	491
<i>Zárás</i>	482
<i>Utókezelés</i>	492
<i>Műtét utáni szövődmények</i>	492
LVIII. A fokozott koponyaűri nyomás klinikai tünetei	493
<i>Fejfájás</i>	493
<i>Szemtünetek</i>	493
<i>Hányás</i>	494
<i>Epileptikus rohamok</i>	494
<i>Szédülés</i>	494
<i>Beszédzavar</i>	494
<i>Elmetünetek</i>	494
<i>Erverés és vérnyomás</i>	494
<i>Légzés</i>	494
<i>Hypothalamus-hypophysis zavarok</i>	495
<i>Helyi tünetek</i>	495
LIX. Koponyasérülések	495
<i>Koponyasérülések alakjai és klinikai tünetei</i>	496
<i>Zárt koponyasérülések</i>	496
<i>Nyílt koponyasérülések</i>	497
<i>Koponyasérülések szövődményei és késői következményei</i>	498
<i>Epiduralis vérzés</i>	498
<i>Subduralis vérzés</i>	499
<i>Egyéb koponyaűri vérzések</i>	500
<i>Meningitis</i>	500
<i>Hernia cerebri</i>	500
<i>Abscessus</i>	500
<i>Osteomyelitis és epidurális tályog</i>	500
<i>Liquorrhoea</i>	500
<i>Pneumocephalus</i>	500
<i>Epileptogen hegek</i>	500
<i>Arachnitis</i>	500
<i>Koponyasérülések kezelése</i>	501
LX. Tértfoglaló elváltozások a koponyaűrben	505
A) Daganatok	505
<i>Glomák</i>	506
<i>Meningeomák</i>	510
<i>Acusticus neurinoma</i>	510
<i>Hypophysis adenomák</i>	512
<i>Áttételes carcinoma</i>	513
<i>Haemangiomák</i>	513
<i>Connatalis daganatok</i>	513
<i>Plexus papilloma</i>	513
<i>Granulomák</i>	514
<i>Egyéb nem valódi daganatok</i>	514
<i>Koponyaűri daganatok kezelése</i>	514
B) Agytályog	515
C) Koponyaűri vérzések	517
<i>Tértfoglaló bántalmak differenciál-diagnosztikai áttekintése</i>	518
LXI. Hydrocephalus	519
LXII. Arachnoiditis	520
LXIII. Az epilepsia sebészi kezelése	521
LXIV. Extrapyramidalis mozgászavarok sebészi kezelése	522
<i>Athetosis</i>	522
<i>Torsios dystonia</i>	522
<i>Parkinsonismus</i>	522
<i>Torticollis</i>	522

LXV. Psychochirurgia	523
LXVI. Agyidegek sebészi bántalmai	524
<i>Trigeminus neuralgia</i>	524
<i>Glossopharyngeus</i>	526
<i>Ménière f. betegség</i>	527
<i>Facialis bénulás</i>	527
LXVII. A gerincvelő sebészete	527
<i>Általános technikai elvek</i>	528
<i>Sérülések</i>	529
<i>Gerincvelői compressiók folyamatai</i>	533
Daganatok	535
Spondylitis tbc.	540
Pachymeningitis spinalis	540
Arachnoiditis spinalis	540
LXVIII. Porckorongsérv (discus hernia)	541
<i>Ágyéki porckorongsérv</i>	541
<i>Nyaki porckorongsérv</i>	546
<i>Thoracalis porckorongsérv</i>	547
LXIX. Spina bifida	547
<i>Spina bifida occulta</i>	547
<i>Meningocele</i>	547
<i>Myelo-meningocele</i>	548
LXX. Palliatív gerincvelő műtétek	549
<i>Radicotomia</i>	549
<i>Chordotomia</i>	549
<i>Commisurotomia</i>	550
<i>Lissauer-zóna átmetszés</i>	550
LXXI. Vegetatív idegrendszer sebészete	551
<i>Felső cervicalis sympathektomia</i>	552
<i>Cervicothoracalis sympathektomia</i>	553
<i>Felső thoracalis sympathektomia</i>	553
<i>Lumbalis sympathektomia</i>	554
<i>Periarterialis sympathektomia</i>	554
<i>Praesacralis neurektomia</i>	555
<i>Thoracolumbalis sympathektomia</i>	555
<i>Paravertebralis injectiók</i>	556
<i>Vagotomia</i>	556
<i>A Raynaud-féle syndroma és a vasopasticus állapotok sebészetről általában</i>	556
LXXII. A környéki idegek sebészete	557
A) <i>A környéki idegek sérülései</i>	557
A környéki idegek sérüléséről általában	557
Környéki idegsérülések kezelése	558
Idegsérülések szövödményei	560
Az egyes környéki idegsérülések áttekintése	561
Plexus brachialis	569
Plexus brachialis idegeinek sérülése	563
Plexus lumbosacralis	565
Plexus lumbosacralis fontosabb idegeinek sérülése	565
B) <i>Környéki idegek daganatai</i>	566